

egyetlen olcsó áron megajánlott képet sem, eltemették.

Lehet, hogy azóta szobrot állítottak neki a derék lavali polgárok, mert ha a városi tanács tagjai jól összedugják a fejüket, akkor még a halhatatlanok emlékére is juthat egy kis pénz.

De az is lehet, hogy egy szobrászművész ma már ingyen megalakítja a mellszobrot, és fel is állítja egy áldozatkész kőfaragó által készített egyszerű talpazatra, mert ilyen emberek még vannak a világon, amely nem győzi kendőzni szégyenfoltjait...

LÉVAY ENDRE

KÉT JÓL SIKERÜLT SZAKISKOLAI TANKÖNYV

VAJDA JÓZSEF: *A magyar irodalom könyve a szakiskolák I. osztálya számára.*

ERDÉLYI LÁSZLÓ—SÜLI IZABELLA: *Magyar irodalom könyve a szakiskolák IV. osztálya számára.*

Tartományi Tankönyvkiadó Intézet, Újvidék, 1973.

Ez az írás megkésett üdvözlése két tankönyvnek, amely még tavaly jelent meg, s amelyet azóta bizonyára nagy haszonnal forganak tanárok, diákok egyaránt.

Vajda József munkája igen jól sikerült átdolgozása az eddig használt szakiskolai tankönyvnek. Annak jó oldalait átmentve ebben a valóban új, érdekesebb formájában nagy nyeresége tankönyvirodalmunknak.

Mindjárt föltűnik a világos, célratoró, jól tagolt szerkezet. A népköltészetet tárgyaló fejezet jelentősen bővült, a helyesen válogatott szemelvényekhez fűződő magyarázatok, a közölt tanulmányrészletek jól segítik a tanulót abban, hogy elsajátítsa egy művészi alkotás megközelítésének módját, s az itt megfigyelteteket sikerrel hasznosítsa a későbbi fejezetek feladatainak megoldásában.

A többi fejezet szerencsésen oldja meg a nevelői cél (például »Itt nem boldogul más, csak aki alkot, aki munkás«) és az oktatási cél (műfajelmélet, alapvető stilisztikai fogalmak) összekapcsolását. Itt megint dicsérendő a szemelvények változatosága. A szerző éppúgy merített a régebbi, mint az új magyar irodalomból, de a jugoszláv, sőt a világ-

irodalom is képviselve van. A stilisztikai rész idézetei frissek, nem tankönyvről tankönyvre vándorló példák. Nekem azonban — személy szerint — nagyon hiányzik Csokonai! Egy Csokonai-dal könnyed báját, gyönyörködtető muzsikáját — tapasztalatból tudom — a mai tizenéves is élvezi.

A tankönyv magyarázatainak szövegezése világos, könnyen tanulható anélkül, hogy tudományos igényéből engedne. A feladatok jók, megfelelnek az első osztályos tanuló értelmi — érzelmi színvonalának, néhol azonban nem ártott volna pár kérdéssel jobban kiemelni a vers esztétikai értékét (*Mondd, mit érlel; Körüti hajnal*).

*

Erdélyi László és Süli Izabella közös könyve évtizedes hiányt pótol, és méltó folytatása a III. osztály számára írt tankönyvüknek. Majdnem lehetetlennek látszó feladatot oldottak meg eredményesen: sikerült egy hosszú és jelentős írókban, irányzatokban igen gazdag korszakról átfogó, minden lényegét föltüntető képet adni. Ez azonnal látható a könyv világos és arányos tagolásán. A szer-

zőknek bizonyára nagy erőfeszítésükbe került, hogy a szűkre szabott kereteken belül megközelítő teljességgel mutassanak be írókat, irodalmi irányokat, politikai-társadalmi viszonyokat — és mindezt lehetőleg alkotásokban tükröztetve. E tekintetben valóban példamutató a szemelvények válogatása. Nekem külön öröömömre szolgál, hogy a könyv közli a *Barbárokat*, Móricz novelisztikájának csúcspontját, ezt a prózában elmondott balladát, és Illyés *Nem volt elég* című költeményét, mely Lukács György szerint a háború utáni első évtized legnagyobb verse. (Itt vitáznék Erdélyi Lászlóval, én nem érzem pesszimistának a költeményt. Éles, szigorú kritika ez a csak külsőségekben megnyilvánuló, felszínes, patetikus hazaszeretetről, amely végül is hozzájárult az ország bukásához.) Az utolsó szakasz illyési megfogalmazása a híres Petőfi-sornak: Haza csak ott van, ahol jog is van. Itt említeném meg azt is, hogy Tóth Árpád *Körúti hajnal* című verse helyett — ez meglévin az első osztályos könyvben — másikat kellett volna közölni, például a költőre oly jellemző *Jó éjszakát* című elégi-

át, amely ennek a súlyos betegséggel küszködő, újságírói robotba belerokkant, tartózkodó egyéniségű költőnek önarcképe és egyúttal sajátos, művészi eszközeinek is szemléltető példája.

A könyv szerzői a sok szemelvénnel működőpontú tankönyvet szerkesztettek. E fő erénye mellett meg kell említeni, hogy az összefoglaló kérdések és feladatok gondolkodásra, szintézisre nevelik a tanulókat és emellett jól rögzítik a már tanultakat is. A könyv stilizálása tömör, de egyben világos is, és habár két szerző írta, mégis homogén.

Végül hadd dicsérjem meg mindkét könyv igen szép képanyagát (az első osztályos könyvnek külön még a népi hangulatú pompás kis szövegközi rajzait), valamint a levegős, a tanulást megkönnyítő szedést (különösen a negyedik osztályosét). Ha majd az új tantervhez új könyvek készülnek, legyenek azok is ilyen jól használhatók, és néhány színes illusztrációval tegyük még szebbé őket. (De akkor *A magyar irodalom könyve* legyen a IV. osztályos könyv címe is, így magyaros ugyanis.)

S. ZUBEK JOLÁN

